

מִשְׁפַּחַת שֹׁמֵר וְיָ: 27

י וַיִּסְפָּר הַמֶּן לְזֶרֶשׁ אִשְׁתּוֹ
וּלְכָל-אֶהְבִּיו אֶת כָּל-אֲשֶׁר קָרְחוּ וַיֹּאמְרוּ לוֹ חֲכָמָיו
וּזְרַשׁ אִשְׁתּוֹ אִם מְזֻרַע הַיְהוּדִים מְרַדְכֵי אֲשֶׁר
הַחֲלוּת לְנַפֵּל לְפָנָיו לְאֶתְחֹבֵל לוֹ כִּי-נָפֹל תִּפּוֹל
לְפָנָיו:

קוֹדֶשׁ כַּכ: 28

י וַיֹּאמֶר
יְהוָה לֵאמֹר לֵךְ שְׁנֵי גֵיִם (גֵּיִם סִי) בְּבִמְנֶה וּשְׁנֵי לְאִמִּים
מִמְעִיד יִפְרְדוּ וְלֹאֵם מִלֵּאֵם יִאֲמִין וְרַב יַעֲבֹד צְעִיר:

מִשְׁפַּחַת ו: 29

כדי וירושלים אם אמר לך אדם תרכו
שורחן אל האמן ושבו שניחן אל האמן תרכה קדי וישבתי ירושלים תרכה
ירושלים וישבתי קדי האמן שנאמר "אמלאות היררכה" אם מלאה ו תרכה ו
אם סלאה ו תרכה ו רב גחמן בר יצחק אמר מנבא "לאם מלאים יאמן

קוֹדֶשׁ כַּכ: 30

מִלְאוּם
יִאֲמִין לֹא יִשׁוּ נְגוּלָה, כִּשְׁזֵה קֵס זֹה
נוֹסֵל נ, וְכֵן הוּא לֹמַר אֲמֵלָה הַתְּרַבָּה (יִחְקֹל
טו ט, לֹא נִתְמַלְאָה לֹר אֵלֶּה מִתְרַבָּה עַל
יְרוּשָׁלַיִם:

מִשְׁפַּחַת שֹׁמֵר וְיָ: 31

ח וַתִּקְרָא אֶסְתֵּר לְהַתֵּךְ מִפְּרִיסֵי
הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר הֶעֱמִיד לְפָנֶיהָ וַתַּצְנֶהוּ עַל-מְרַדְכֵי
לְדַעַת מַה־זֶּה וְעַל-מַה־זֶּה:

קוֹדֶשׁ כַּכ: 32

י וְכָל-זֶה אֵינְנוּ שׁוֹה לִי בְּכָל-עַת אֲשֶׁר
אֲנִי רֹאֶה אֶת-מְרַדְכֵי הַיְהוּדִי יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ:

קוֹדֶשׁ כַּכ: 33

י וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אַחְשֻׁרוּשׁ וַיֹּאמֶר לְאַסְתֵּר
הַמִּלְכָּה מִי הוּא זֶה וְאֵי-זֶה הוּא אֲשֶׁר-מִלְאוּ לְבוֹ
לְעִשְׂוֹת בְּנֵי:

קוֹדֶשׁ כַּכ: 34

י בַּיּוֹם מוֹבָה הָיָה בְּפוּב
וּבַיּוֹם רָעָה רָאָה גַם אֶת-זֶה לְעַמְתּוֹ עֲשֵׂה
הַאֱלֹהִים עַל-דַּבְּרֹת שְׁלֵא יִמְצֵא הָאָדָם אַחֲרָיו
מִאוּמָה:

מִשְׁפַּחַת מְנוּקִים פּוֹכִים בְּכּוֹס א: 35

י וַיִּתְחַבֵּר יְהוָה אֶת-כַּעֲזָאֵם בְּשֵׁם כְּפוּם
כַּכ זְכוּת וְכַכ מוֹבָה כַּכ מְרַדְכֵי
וַיִּתְחַבֵּר יְהוָה אֶת-כַּעֲזָאֵם בְּשֵׁם כְּפוּם

ולכן באה ישועת הפורים בשם יזכר גאותך, שנתיפכה התרוב של עשו
לגאותם של ישראל.

קוֹדֶשׁ כַּכ: 36

שְׁנֵי גֵדֵי עֲזִימָם. וְכִי טָנִי גֵדֵי עֲזִימָם
הֵיחָ מִתְּכֹלֵם עַל יַחֲמֵךְ, אֵלֶּה פִּסְתָּ הֵיחָ, הַחֲמֵד
הַקְרִיעַ לְפָסְמוֹ, וְהַחֲמֵד עֲשֵׂה מְנַעֲמִים.
צַפְרָקִי דַרְבִּי אֲלֵי־עוֹר (פָּרָק לט):

37

עֵינֵי הַפּוֹרִים כַּכ: 38

עצה לאחשורוש לעשות סעודה
לישראל להכשילם ביין משתה, וכל קטרוגו
היה ע"י שלקח יעקב את הברכות מעשו
שמאז היה לו משטמה רבה עליו כמ"ש
(בראשית כו, מא) "וישטום עשו את יעקב"
ומצינו שמה שלקח יעקב הברכות מעשו
היה ע"י שני גדיי עזים ואיתא במדרש
(פרקי דר"א פ"ג) שהשני גדיי עזים הם א'
לפסח וא' לחגיגה, וכן היה בט"ו בניסן
יצאת ישראל ממצרים והוא לידתם שאז
נעשו לגוי, כידוע שענין יצי"ם היה
מיוחס לבויתבת לידה ואמרו במדרש (כ"ב
טו) "אילה זו רחמה צד וכשכורעת לילד
הקב"ה מוזמין לה נחש ומכשיה ברחמה
ולצא הולך", והוא רמז לישראל שבטבע
אין להם מציאות בעולם ואין להם לידה
כלל, אבל ע"י הנחש המתגרה בס והוא
הסמאל נחש הקדמוני בזה מקבלים
עונשם בעוה"ז על חטאותיהם ושבים
בתשובה ואז יש להם לידה ונעשים
בריאה חדשה ממש כמש"ל וכל גדולת
עשו שיש להם מצד מרענותם של ישראל
הוא לטוב להם ולרע לו כמ"ש (משלי כה,
כב) "כי גתלים אתה חותה על ראשך" וזה
יעשה ע"י הברכות שקיבל יעקב מיצחק
ועשו, נתי אז "והיה כאשר חרד" וכו'.

הבין מחשבתה של אסתר הצדקה
שזימנה את המן למשתה היין בכדי
לחתות גחלים על ראשו כמ"ש ב"ש",
מדוע לא סיפרה לאחשורוש ביום הראשון
עד שזימנה אותו פעם ב' ליום המחרת,
ומדוע אחרת גאלתם של ישראל? אבל
מה שיש לומר בזה כי הגאון מוה"ד
יהונתן בספרו יערות דבש (ח"ב החדש ב')
הביא מדרש ע"פ (אסתר א, ד) "ימים רבים
שמונים ומאת יום" והוא שתחילה קודם
הק"פ יום התחילה המשתה ה' ימים
התחילו ימי המשתה בשנת שלש למלכו
נמלכי אר"ה מתשרי מונין וא"כ כסדר
החדשים שא' מלא וא' חסר נשלמו בח'
בניסן ואח"כ "ובמלאת הימים האלה עשה
וכי משתה שנמשכו עד ט"ו ניסן והנה שלוח
נמצא שנמשכו עד ט"ו ניסן (אסתר א, ה),
הרצים היה בייג ניסן כמ"ש במגילה,
וכתיב (שם ה, א) "ויהי ביום השלישי
ותלבש אסתר מלכות" וכי וזה היה ממש
ביום ט"ו בניסן, ובש"ס (מגילה יב) אמרו
"ויאמר ממוכן (אסתר א, טו) ונא ממוכן זה
המן ולמה נקרא שמו ממוכן שמוכן
לפורעניות", וצריך להבין למה נזכר שמו
באותו פעם ע"ש הפורעניות ולא במ"א.
אבל הענין שהמן כל כותרו היה ליתן

יחי הפורים כַּכ: 39

ועיני להגריא"ח בדרוש לפרשת זכור, שהביא מדברי היערות דבש,
שהיום השביעי למשתה אחשורוש, שהוא גם היום שבו הרגו את ושתי ואז
עלה המן שהוא ממוכן לגדולה, היה בט"ו בניסן, וזה משום שמלכי אומות
העולם מונין לחשוד, וק"פ יום מתחילת חשודי מסתתים בח' בניסן, ונמצא
שהמשתה שבעת ימים נגמר בט"ו בניסן, והוסף עוד שם הגריא"ח, שגם
היום שבו לבשה אסתר מלכות לבוא לפני המלך אחשורוש להעביר את גזרת
המן היה ג"כ בט"ו בניסן, וביאר הדברים, משום שיום ט"ו בניסן היה היום
שבו לקח יעקב את הברכות בעשו, וכמו שהביא ח"י מפרקי דר' אלעזר,
וזה משום שכל כותנתו של המן כמה שנתן עצה למלך אחשורוש לעשות
הסעודה, היה להכשיל אותם ביין נסכו ובגזת כדי שיתקיים בישראל והיה
כאשר חרד, ויפסידו ישראל את הברכות, והזמן המסוגל לזה הוא ליל ט"ו
ניסן, שהוא הלילה שבו נלקחו הברכות מעשו, ורצת המן להחזירם אליו
בלילה הזה ע"י המשתה שנסתתים בליל ט"ו ניסן, שאז נתקיים בישראל
"והיה כאשר תויד", ובליל ט"ו בניסן שהוא הלילה שבו היתה המפלה של
עשו הרשע, באה אסתר בכח התשובה של דברי הצומות וזעקתם להחזיר
לישראל את הברכות שזכה בהם יעקב בלילה הזה.

בלבו והרגו ונקח אותה מקננו. ומצין שהיו חמורות בעיניו, שנאמר, ותקח רבקה את בגדי עשו בנה הגדול תחמדת ושם כו טו. וקשלבש אותם, ועשה כם גם הוא גבור, שנאמר, והיו עשו איש ירע צידי (שם כו כז). וכשבא יעקב מאת פני יצחק אביו, אמר, אין עשו הרשע ראוי לבלש את הפתחת הלזה, והפר וטמנם שם, שנאמר (איוב יז ט). טמון פארץ חבלו.

44
N' פסוקים מה ק"א

ונראה בביאור ענין זה, שבאה ההרגשה על ענין ונהפוך הוא, שהרי נתבאר, שמלחמתו של המן להשמיד את ישראל הוא מלחמת חוריות שבין עשו וישראל, שענינה של מלחמה זו, שכשתה קם זה נופל, ולכן באה ההרגשה של ונהפוך הוא, להדישו ענין זה, שהקימה של ישראל באה עם נפילתו של עשו, והזו הנהפוך הוא, שנהפוך הגלגל, שמקודם היה המן בקימה וישראל בנפילה, ועכשיו נהפוך, שהמן נופל וישראל קמים.

45
אמר עשו וישראל מה ק"א

ידוע אמרם ז"ל ולאם מלאם יאונן לא יסו צבולה כסוה קם זה ספל. ולזה מתחילה כ חלל מדיכ ולא קים ולא זע. ונתלכס הרשע נאמר והאנך קים ונאסתר נאמר וחסל לשני רגליו צנח כפילה חלילה חבל אחיכ נחספך הכל לעוז ונאמר נאסתר

חלל אחיכ נחספך והיי גיכ זה קם זה נופל רק צהיפך לישראל מתקומה ולכס הגפילה. הוא ויאמר נאסתר המלכי נאמר קסם ויאמר רומע על האי עורקא דטולא כביסל מי סוה זיה ולי זיה סוה חסר נולאו לבו הייס מי עסה כאלת חסר צחי זה קם אל הרשעים חלילה ונורלא חי צלד הקדושה צחי נפילה והוא הרמז צחינת מלאיו סוהא חוחים ולאיס טדיכ ולאיס יאונן כי חונת הדצר חסר סם נרוח קומה ונפילה חלל לא נאמר הרשעים חוים רק צהיפך הדצרים הגפילה חלל הרשעים והתקומה חל ישראל :

46
נחשק אסתר ה' ב' ב' ח' ז'

ויצא המן ביום ההוא ששם ושוב לב וכראות המן אתי כרדכי בשער הפלדך ולא קם ולא זע מפניו ויפלא המן על כרדכי חסר:

והפלדך קם בחמתו ממשתה תיזן אל נגות הביתו והמן עמד לבקש על נפשו כאסתר הפלכה פי ראה פי כלתה אליו הרשע מאת הפלדך ח והפלדך שכל כננות הביתו אל בית אמשתה תיזן והמן נפל על המטה אשר אסתר עליה ויאמר הפלדך חנם לבקוש אתי הפלכה עמי בבית הדצר וצא מפי הפלדך ופני המן חסר:

והתוסף אסתר והדצר לפני הפלדך ותפל לפני רגליו ותבקע ותהתחנן לו לתעביר את רשת המן האנני ואת קחשבתו אשר חשב על היהודים: ויששם הפלדך לאסתר את שרבתו והקם ותקם אסתר ותעמד לפני הפלדך:

לדעת מה זה ועל מה זה ר"ל זה לטומת זה עסה כחלבים (קבלה דיד), וכל זה חסנו טוב לך לכן צי פעמים על המטה כמסורה [כשויתחוק ישראל] ויש על המטה (ויחי נח"צ) אוי וכוון נופל על המטה [אסתר ד'ח] לכן אמרה זרש [שם ריג] אם מרע סיכודים מרדכי אשר הולוח לנפול לפניו וגוי נפול הפול לפי שישראל ונמלק הם צי כפות וכספך ומין עולה למטה לאש אזי קפ שיהי זורדת מוח מטה סוה בנימטריס ביהובם,

וימן סוה סוה דומינא, ומה העם נסמכה פרש זכור את חסר עשה לך עמלק [דברים כד'ו] לפי מלחמו דק, כמדת (וכוונת צרשי סם) חמרו כשישראל נכשעין כמלחמי מרמה ובמשקלות המלכותי מהגרות שנאמר מלחמי מרמה וגוי כל דון ויבא קלון [משלי יד' ז], וקסה למח דוקא עמלק חלל לפי ששמלק סוה קפ חוכה וישראל כפ זכות, חמלה כמרצה. [וחסרל כ"ד] כסוה קם זה נופל (צרחות כ"ד"ג צרשי"ו) זיש

47
פירוש פסוקים אסתר ו' ב' ב' ח' ז'

ו"ם אחיות ס"א צלבוטין כמ"ם (ברכות ו' ע"א) הני מאני דרצנן דכלו מחופיא דידהו וכמ"ם צפ' משפטים דף קי"ג ע"ג חמו חצרי"א מה כתיב ותקח רבקה את בגדי עשו בנה הגדול החמודות כו' ע"ס. והענין כי לקיחת הברכות ממנו בעלמה היה כמו שרימה הנחש לחדה"ר כן רימה יעקב לעשו ונטל את דיליה שיעקב שופריה דאדם (כ"ג י"א א) ועשו של הנחש כמ"ס שם דף קי"א ע"א צהג"ה ח"ס מה

כתיב ואחרי כן יבא אחיו וידו אחות כו' עד סוף כל הג"ה ע"ס ולכן רמה עכשיו אותו עם עקש חספל. ועשו נטל צגדיו של אדה"ר שנחפתה אחר הנחש ולקח הק"ס והוא עשו והוא צגדי החמודות ולכן נטל יעקב ממנו ולקח הברכות.

48
המן מן התורה מנין המן העין

49
אם יצא ככ"ו אסתר כ"ב ח' ז'

והמן נחמס להחסיא האדם ככדי שיהא לו חיות ע"ז וכמו שהיה באמת שוטל הנחש ממנו מלבושיו כחנות עור שלו עד שבא יעקב אביו ע"ה שהיה גלגולו של אדה"ר ומצין שופריה דיליה (עין כ"ב פד) הלך בערמה עם עשו ונטל ממנו מלבושיו "בגדי עשו בנה הגדול

50
קולפת כ"ב: ח' ז'

והתקח רבקה את בגדי עשו בנה הגדול החמודות אשר אותה בבית ותלבש את יעקב בנה הקטן:

51
מסקי חסר אסתר כ"ב ח' ז'

וה' רבי אומר, עשו אחיו של יעקב ראה את הפתחת שעשה הקדוש ברוך הוא לאתחלה על נמר, ונמר אותה